

1861 1. Beh. af Forst. t. L. om Tilveieb. af Digevægt mellem Univ. Indtægter og Udgifter. 1862

Kommunitetet. Det, som han har villet opnaa ved Kommunitetet, er nu ikke, at disse Penge i Nutiden og Evigheden skulle være bestemte til et saadant Diemed, men det er Fundatsjens udtrykkelige Ord, at der skal underholdes 100 fattige Studenter; det er det, han har villet opnaa og intet Andet. De Midler, han dengang henlagde dertil, maatte efter de Tidens Forhold anses for tilstrækkelige til at opnaa dette Diemed. Naar disse Midler, som væsentlig bestaa af Sordegods, nu ere tilstrækkelige til at opnaa maaste et 10 Gange saa stort Diemed, saa følger ikke deraf, at man skulde underholde 1000 fattige Studenter eller vedblivende anvende disse Midler ubegrændset i, hvad man kalder, den højialige Konges Land, thi denne Land har han nedlagt i sine Ord om, at der skal underholdes 100 fattige Studenter. Kommunitetets Midler ere i Virkeligheden efter min Mening Statens Penge, ligesaa vel som Universitetets Penge ere det. Naar det er blevet ytret fra flere ærede Talere, og ogsaa fra den højterede Ministers Side, tror jeg, igaar, at det var det Almindelige og blev mere og mere almindeligt at stifte saadanne Institutter ved Legater, og at man derfor maatte respektere, naar Sligt var sket i Fortiden, tror jeg, at man dertil simpelthen maa svare, at, naar dette er sket, bør det respekteres; men dette, vi her tale om, er ikke Legater, dette er jo Midler, som ere henlagte af den daværende Statsmagt, og Statsmagten giver ikke Legater paa den Maade. Det er en mærkelig Opfattelse af Statens Finantsusholdning at falde den Maade, hvorpaa Staten til en given Tid behandler sine Finantser, Legathenlæggelse. Ved Legater maa tænkes paa Privates Legater, og naar der er Tale om engelske og amerikanske Universiteter, er det bekjendt, at disse for en væsentlig Del eller ubelukkende stiftes ved Privates Legater, og det er da naturligt, at der stiftes saadanne Institutter en uafhængig Formue af dem, der ønske at oprette dem. Også os er Universitetet Statens og gaar som saadant ind under samme Forhold som Statens øvrige Anstalter. — Naar det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Lind) antog, at Universitetet havde særligt Krav paa at blive stillet uafhængigt, fordi dets Bestemmelse var at meddele aandelig Udvikling, at lære os at lære, og at det ikke havde umiddelbart praktiske Diemed, skal jeg tillade mig at svare ganske i Almindelighed, at jeg tror, at man skal lade Universitetet dele Billaar med det Folks Liv, til hvilket det hører, og man skal ganske rolig overlade det til Folket at skønne paa Universitetet, skønde paa, at Uni-

versitetet vedblivende vil sørge for som hidtil — ja, jeg haaber i endnu højere Grad end hidtil — at gjøre sig værdig til denne Likkid. Det er et Krav, som Universitetet ikke kan stille, at blive behandlet paa en anden Maade end alle mulige andre Statsanstalter. Men forøvrigt er det ikke ganske rigtigt, at Universitetet ikke har noget umiddelbart praktisk Diemed. Universitetet har her i Landet ved Siden af sin almindelige Bestemmelse: at meddele aandelig Udvikling tillige det umiddelbart praktiske Diemed at uddanne Embedsmænd. Det maa endelig ikke glemmes; det er en meget vigtig Side ved Universitetet.

Sagen staar nu saaledes, at Ministeriet af Finantsloven har udeladt den Bestemmelse, at Staten skal yde Tilskud til Universitetet. Ministeriet har forelagt os denne Lov, om hvilken jeg er overbevist om, at den hverken i den ene eller anden Skikkelse kan eller bør blive til Lov, og Ministeriet har derved gjort et Skridt, som gaar i modsat Retning af Alt, hvad det, der kalder sig selv Venstre i Folkethinget, og som hidtil har staaet sammen — det staa nu saa delt, det end vil, for Diebliffet — har været enigt om. Lovforslaget gaar imod den Grundsætning, som vi Alle havde, at de særlige Fonds snarere bør indbrages i Statskassen, end sørges enten i Antal eller Størrelse. Jeg tror, at idet Ministeriet nu har lagt Sagen saaledes for os, at det har givet os fuldstændig frie Hænder i saa Henseende, og stillet Sagen saaledes, at Universitetet, hvis denne Lov ikke bliver vedtaget, vil komme til at opspise sin Formue, er dette en Marsag for os til at vise en vis Smødekommen overfor Regjeringen paa dette Omraade. Men denne Smødekommen vil rigtig nok komme til at gaa i noget anden Retning end dette Lovforslag, og der maa vistnok ogsaa knyttes visse Betingelser dertil. Hvad efter min Mening Folkethinget vil kunne gaa ind paa, er ikke paa nogen Maade at forsøge Universitetets særlige Fond, ikke paa nogen Maade at lade Universitetet faae en Sum een Gang for alle eller et fast Tilskud hverken fra Statskassen eller fra Kommunitetet, men at stifte, at Universitetets nuværende Fond ikke forringes. Jeg maa fra vor Side eller fra Statens Side i Almindelighed sige, at, naar Talen er om Statsieendomme, have vi i Virkeligheden ikke nogensomhelst Opfordring til at sælge vore Obligationer og vort Sordegods eller stifte Gjæld, naar vi have Penge i Kassen. Det, som jeg antager, vil kunne indrømmes fra Folkethingets Side, vil være, at der paa de aarlige Finantslove